

**CUMHURİYET DÖNEMİ ANLATMAYA BAĞLI
EDEBİ METİNLER**

**3- BİREYİN İÇ DÜNYASINI
ESAS ALAN ESERLER**

**FETHİYE MEHMET ERDOĞAN
ANADOLU LİSESİ**

**MÜCAHİD SERÇEK
TÜRK ED. ÖĞRT.**

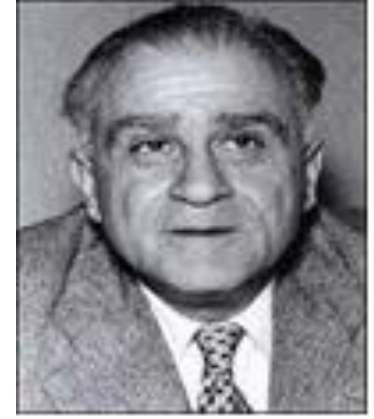
- 1950 sonrasında, kimi sanatçılar toplumcu gerçekçi yönelimin dışında kalarak bireyin iç dünyasına ve psikolojiye yöneldi.
- Bu sanatçılar toplumcu gerçekçilerden farklı olarak insan gerçekliğini toplumsal yönüyle değil; psikolojik yönüyle anlatma gayreti içine girmişler, olaylardan ve insanlardan hareketle bireyin iç dünyasını anlatmışlardır.

- Toplumda bireyin yabancılaşmasını anlatırken bunun sosyo-ekonomik yönünden çok bireyin ruh durumunu analiz etmeye çalışmışlardır.
- Psikolojik roman ve öyküde yazarın dikkati, bireyin iç dönüşümlerine ve manevi olarak yeniden doğuşuna yönelmiştir. Bu yüzden olay örgüsüne bağlı merak unsuru ikinci planda kalmış, bireyin ruh hali ve iç çatışmaları gerçekçi psikolojik tasvirlerle verilmiştir.

- Bu gruptaki yazarlar eserlerinde özellikle iç konuşma, bilinç akışı gibi teknikleri kullanırlar.
- Yalnızlık, ruhsal bunalım, çocukluğun kişilik üzerindeki etkileri, anlaşılammamak, bilinçaltı, toplumla çatışma, ruhsal ve toplumsal ikilikler, kozmik dünya, ruhsal bunalım ve tedirginlik işlenilen başlıca konulardır.
- **Başlıca temsilcileri:**
- Abdulkhak Şinasi Hisar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Peyami Safa, Mustafa Kutlu, Tarık Buğra, Samiha Ayverdi...

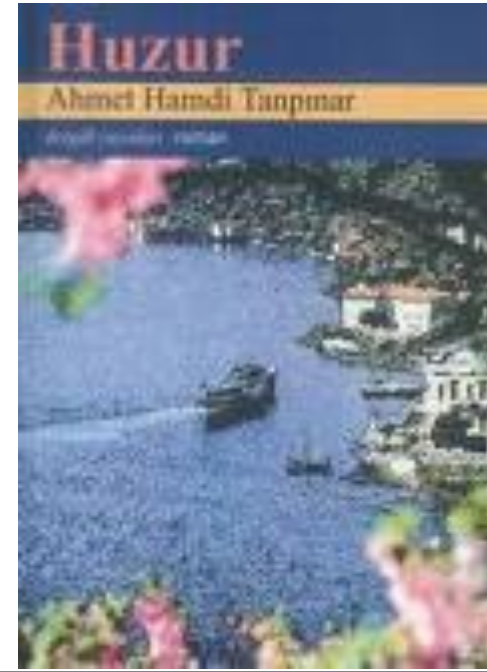
AHMET HAMDİ TANPINAR

(1901-1962)

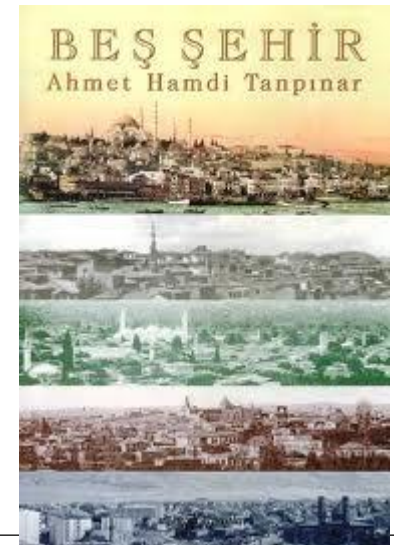
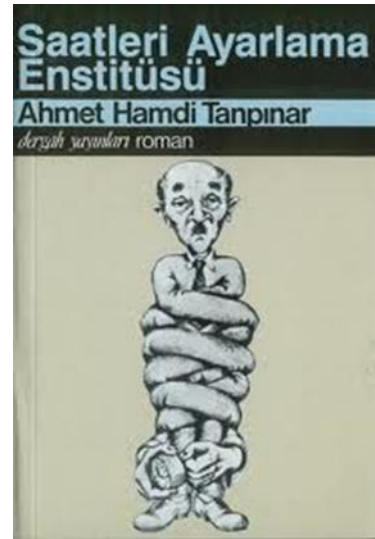

- Adını ilk kez "Altın Kitap" dergisinde yayınlanan "Musul Akşamları" şiiriyle duyurdu. Dergâh, Milli Mecmua, Hayat, Görüş, Ülkü, Varlık, Oluş, Kültür Haftası ve Aile dergilerinde şiirleri yayınlandı.
- Hece vezniyle yazdığı bu ilk şiirler, imge zenginlikleri ve müzikal nitelikleriyle dikkat çeker. Edebiyat Fakültesi'nde öğrencisi olduğu Yahya Kemal Beyatlı'dan çok etkilendi. Ama ilk eserlerinde Yahya Kemal'den çok Ahmet Haşim izleri görülür. Şiirinin bir başka yönü Bergson felsefesinden kaynaklanan **zaman** kavramıdır. Onun eserlerinde zaman, basit bir süreklilik değil, çok katlı ve karmaşık bir akıştır. "**Ne İçindeyim Zamanın**", "**Bursa'da Zaman**" şiirleri bu olgunun örnekleridir.

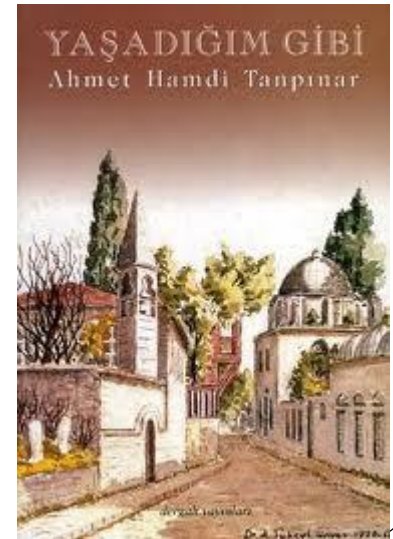
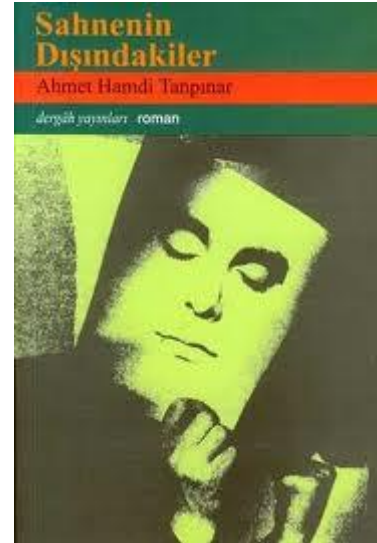
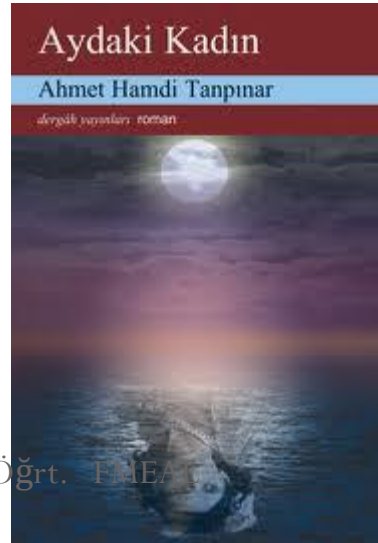
- **İlk romanı "Mahur Beste"** 1944'te Ülkü Dergisi'nde yayınlandı. Osmanlı Devleti'nin son döneminde seçkin bir çevrenin yaşayışını sergileyen bu romanın ardından, kendi yaşamından da izler taşıyan "**Huzur**" 1949'da basıldı. Romanda, Mümtaz ile Nuran'ın aşkı çerçevesinde Doğu ile Batı, eski ile yeni, geçmişin değerleriyle var olan değerler, aşk ile toplumsal sorumluluk arasındaki çatışmayı ve bu çatışmanın doğurduğu bireysel bunalımları irdeler.

- 1950'de Yeni İstanbul gazetesinde yayınlanan ancak ölümünden sonra 1973'te basılan "**Sahnenin Dışındakiler**" ile 1961'de basılan "**Saatleri Ayarlama Enstitüsü**"nde de iki uygarlık, iki değerler sistemi arasında bocalayan Türk toplumunun ironik tablosu çizilir.
- Ölümünden sonra plan ve notlarına dayanılarak bir araya getirilen ve 1987'de yayınlanan "**Aydaki Kadın**"da da aynı irdeleme vardır. Şiir, roman ve yazılarının yanı sıra İstanbul, Bursa, Ankara, Erzurum ve Konya kentlerini doğal, tarihsel ve kültürel yapılarıyla anlattığı 1946'da basılan "**Beş Şehir**" önemli eserleri arasındadır.

- **Şiir:** Bütün Şiirleri
- **Roman:** Mahur Beste, Huzur, Sahnenin Dışındakiler, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Aydaki Kadın
- **Öykü:** Abdullah Efendi'nin Rüyaları, Yaz Yağmuru, Hikâyeler
- **Deneme:** Beş Şehir, Yaşadığım Gibi
- **Araştırma ve İncelemeler:** Tevfik Fikret, Namık Kemal, Yahya Kemal, 19.Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Üzerine Makaleler

MUSTAFA KUTLU

Son otuz yılın en önemli öykü yazarlarından olan M. Kutlu, hikâyedeki yeni biçim ve üslup denemeleriyle dikkat çekmiştir.

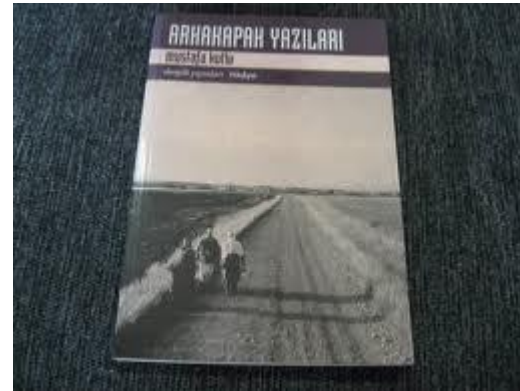
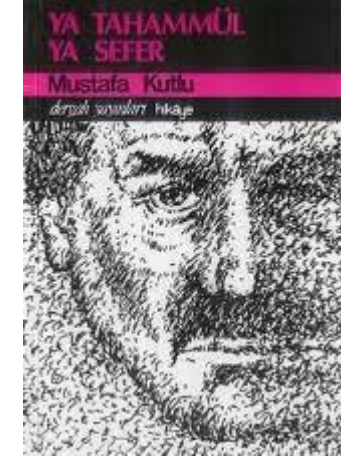
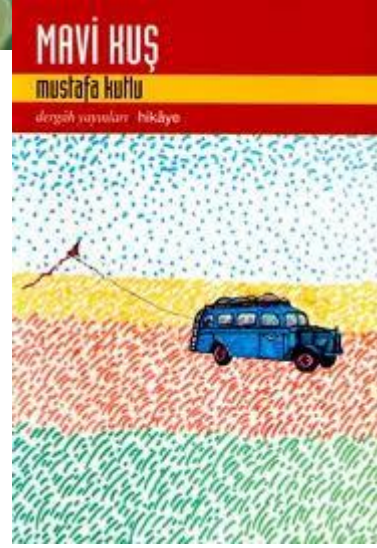
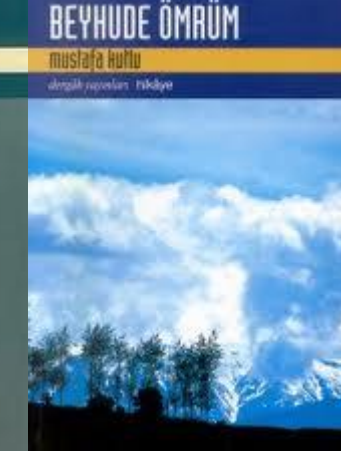
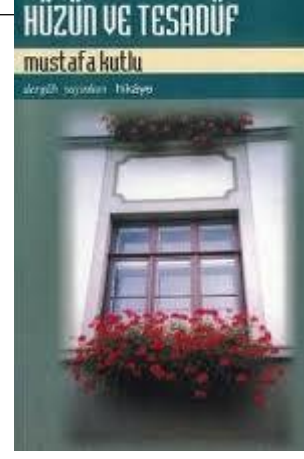
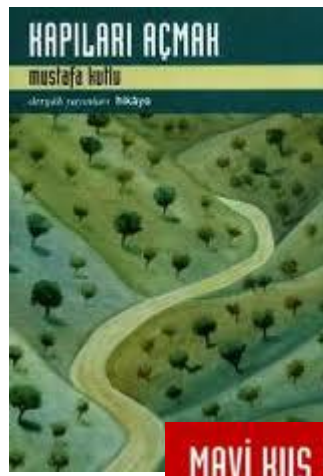
“**Uzun hikâye**” tarzını geliştiren yazar eserlerinde insanın derinliğine yönelmiş; rüya ile gerçek arasında geçmişi arayan, zamanı ve eşyayı sorgulayan bir bireyi anlatmıştır.

Canlı diyaloglar, iç konuşmalar, yerel sözcükler ve geleneksel anlatı unsurları yazarın üslubunu ilgi çekici hale getirmiştir. Yazın incelemelerinde İslamcı-Türkçü yaklaşımın savunucuları arasında görüldü.

Hikâye:

- Yokuşa Akan Sular,
- Ortadaki Adam,
- Yoksulluk İçimizde,
- Hüzün ve Tesadüf,
- Beyhude Ömrüm,
- Mavi Kuş,
- Ya Tahammül Ya Sefer,
- Kapıları Açmak,
- Sır,
- Gönül İşİ,
- Bu Böyledir,
- Arka Kapak Yazıları
- Uzun Hikaye,

Mücahid SERÇEK Ed. Öğrt. FMEAL

● Hikaye

- Tufandan Önce
- Chef
- Rüzgarlı Pazar
- Menekşeli Mektup
- Huzursuz Bacak
- Zafer Yahut Hiç
- Anadolu Yakası
- Sıradışı Bir Ödül Töreni

● Deneme/İnceleme:

- Akasya ile Mandolin
- Şehir Mektupları
- Yoksulluk Kitabı

● İnceleme:

- Sabahattin Ali
- Sait Faik'in Hikâye Dünyası

Mücahid SERÇEK Ed. Öğrt. FMEAL

"BİR ŞEY yap, DOĞRU olsun.
İnsanları YALANIN ve YANLIŞIN bataklığına
düşmekten korusun. KIRILSIN, lakin EĞİLİP
BÜKÜLMESİN."

(Mustafa Kutlu)

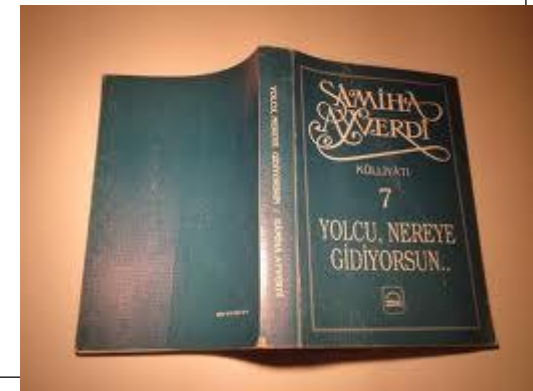
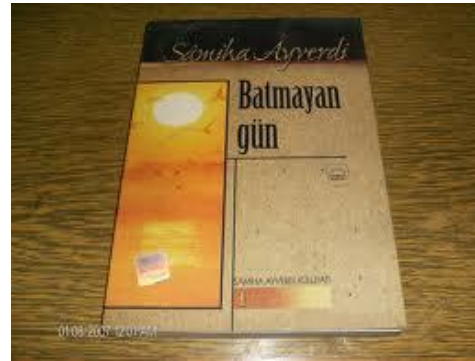
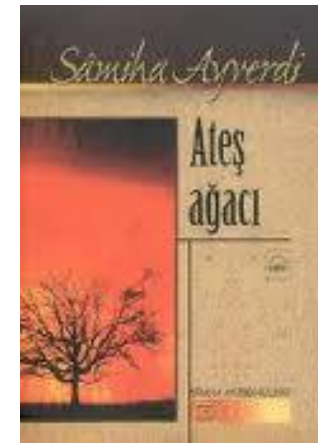
SAMİHA AYVERDİ

(1905–1993)

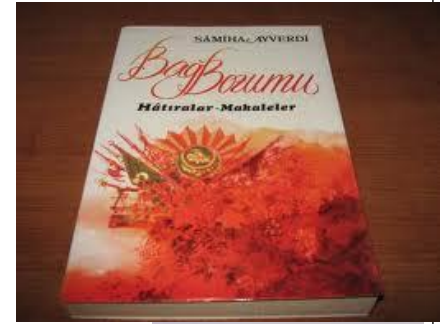
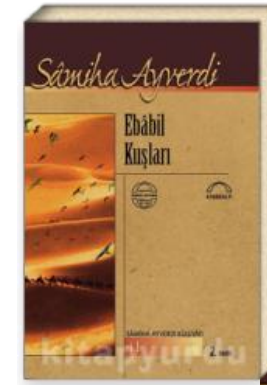
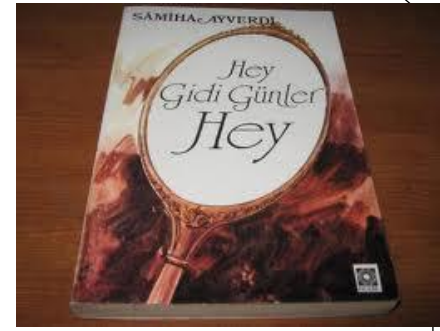
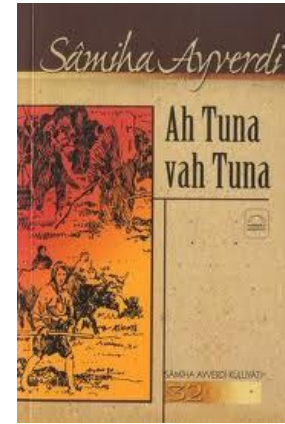
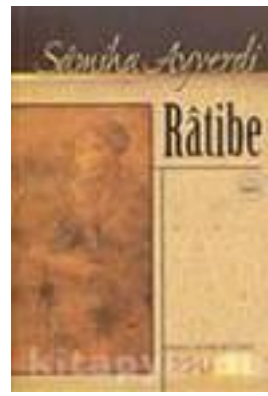
- Heyecanını aile ve toplum geleneklerinden alan, hayat olaylarını din ve tasavvuf açısından değerlendiren romanlarıyla tanındı.
- Eserlerinde özellikle geçmiş-şimdi çatışması, Batılılaşma ile birlikte meydana gelen değişimin aileyi olumsuz etkilemesi bireyin iç dünyasından hareketle verilir.
- İnsanı anlatırken özellikle onun yücelerek ilahi aşka yönelmesi ve insan-ı kâmil olması üzerinde durulur.

- **Roman:**
- İbrahim Efendi Konağı,
- Yolcu Nereye Gidiyorsun
- Batmayan Gün,
- İnsan ve Şeytan,
- Mesihpaşa İmamı,
- Aşk Bu İmiş,
- Son Menzil,
- Ateş Ağacı,
- Yaşayan Ölü
- **Hikâye:**
- Mabedde Bir Gece

- **Anı:**
- İstanbul Geceleri,
- Bir Dünyadan Bir Dünyaya,
- Bağ Bozumu,
- Hatıralarla Baş Başa
- Ratibe
- Ezeli Dostlar
- **Makale :** Rahmet Kapısı
- **Gezi:** Yeryüzünde Birkaç Adım
- **Portre:** Abide Şahsiyetler
- **Mensur Şiir :** Yusufçuk, Hancı, Dile Gelen Taş
- **Biyografi:** Dost (Hocası Kenan Rıfâi anlatılmıştır.)
- **Kültür-Medeniyet Yazıları:** Üç Günlük Dünya İçin, Edebi ve Manevi Dünyası İçinde Fatih, Dünden Bugüne Ne Kalmıştır, Kaybolan Anahtar, Paşa Hanım, Ebabil Kuşları, Ah Tuna Vah Tuna, Boğaziçi'nde Tarih, Türk Tarihinde Osmanlı Asırları (2 cilt), Arkamızda Dönen Dolaplar

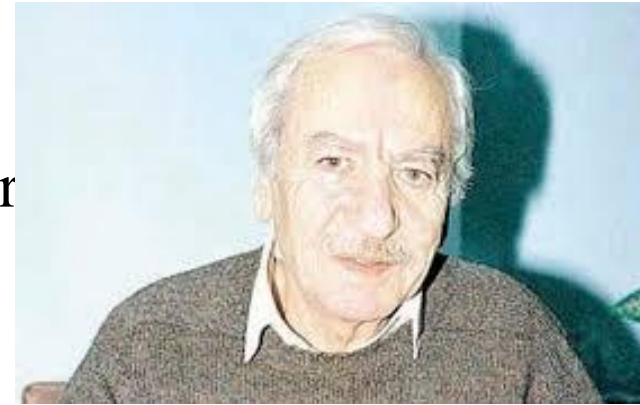
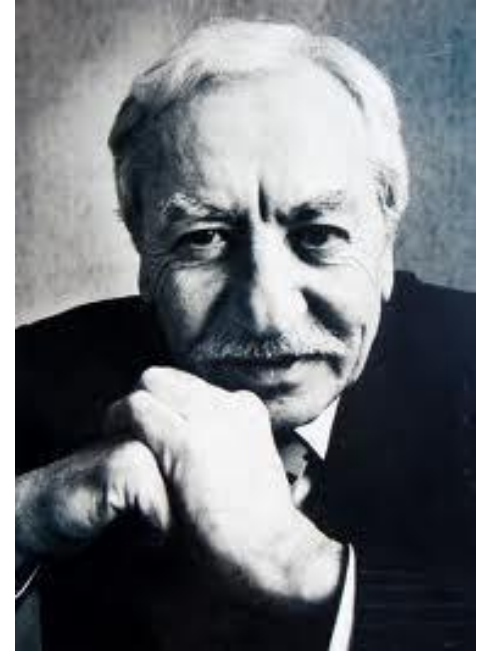

TARIK BUĞRA

(1918 –1994)

Akşehir’de doğdu. İlk ve ortaokulu Akşehir’de okudu. Yatılı olarak okuduğu İstanbul Lisesi’nde Pertev Naili Boratav’ın öğrencisi oldu. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi’ne kaydoldu. İki yıl sonra Hukuk Fakültesi’ne, oradan da Edebiyat Fakültesi’ne geçti. Mezuniyet tezini vermeden ayrıldı. Çeşitli gazetelerde çalıştı.

Adı, bir iddia üzerine üç saatte yazdığı “**Oğlumuz**” adlı hikâyesinin 1948’de Cumhuriyet Gazetesi'nin açtığı yarışmada ikincilik kazanmasıyla duyuldu.

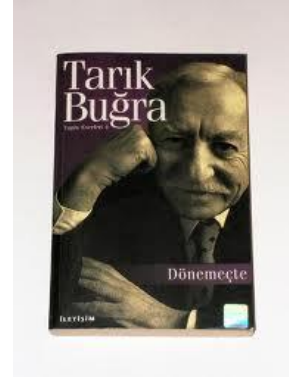
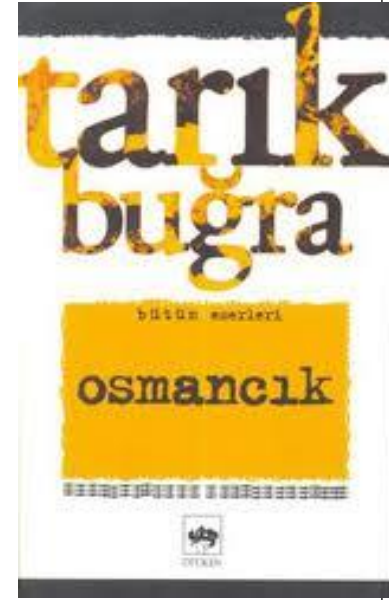

- Kasaba yaşantısından, orta sınıf insanların ev ve aile ortamlarından kesitler verdiği hikâyelerinde, yoğun, şiirli bir dille aşk, yalnızlık, uyumsuzluk gibi temaları işledi. Olay örgüsünden çok iç gerçekliğe ağırlık verdi.
- 1955'te çıkan "**Siyah Kehribar**"la romana geçti. Kurtuluş Savaşı'na merkezden değil, bir kasabadan baktığı **Küçük Ağa**'da (1963) yakın tarihe resmi tarih anlayışının dışına çıkan bir yorum getirdi. Bu romanın devamını 1967'de **Küçük Ağa Ankara'da** adıyla yayımladı. **Firavun İmanı** (1976), **Dönemeçte** (1978), **Gençliğim Eyvah** (1979), **Yağmur Beklerken** (1981) adlı romanlarında da Cumnuriyet'in çeşitli evrelerini, demokrasiye geçiş sürecindeki çalkantıları konu edindi.

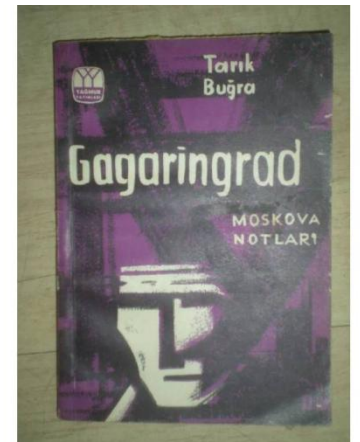

- Ortaoyuncusu “Komik-i Şehir” Naşit’in hayatından yola çıkarak yazdığı **İbiş’in Rüyası** ile 1970 TRT Sanat Ödülleri Yarışması’nda başarı ödülü,
- Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluş yıllarını anlattığı **Osmancık**’la (1985) Milli Kültür Vakfı Edebiyat Armağanı’nı,
- **Yağmur Beklerken**’le Türkiye İş Bankası Büyük Ödülü’nü aldı. 1991’de Devlet Sanatçısı unvanını aldı.
- Piyeslerinin hemen hepsi sahnelendi, romanları TV dizisi haline getirildi.
- Tarık Buğra, 26 Şubat 1994’de kanser tedavisi gördüğü Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi’nde öldü, Karacaahmet Mezarlığı’nda toprağa verildi

- **Hikâye:** Oğlumuz, Yarın Diye Bir Şey Yoktur, İki Uyku Arasında
- **Roman:**
- Siyah Kehribar,
- Küçük Ağa,
- Küçük Ağa Ankara'da,
- İbiş'in Rüyası,
- Firavun İmanı,
- Dönemeçte,
- Gençliğim Eyvah,
- Yağmur Beklerken,
- Yalnızlar,
- Osmancık,
- Dünyanın En Pis Sokağı

- **Tiyatro:**
- Ayakta Durmak İstiyorum,
- Akümülatörlü Radyo,
- Yüzlerce Çiçek Birden Açtı
- **Gezi Yazıları:**
- Gagaringrad (Moskova Notları)
- **Fıkra ve Deneme:**
- Gençlik Türküsü,
- Düşman Kazanmak Sanatı,
- Politika Dışı,
- Bu Çağın Adı

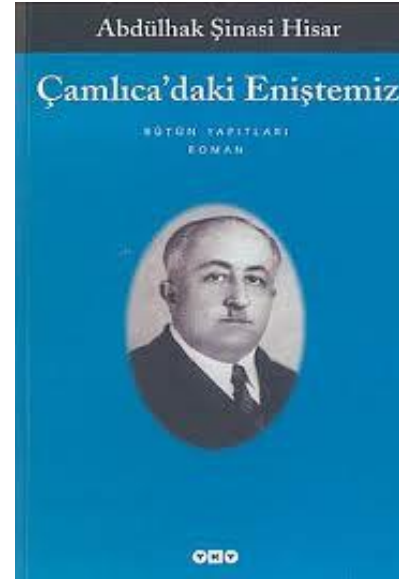
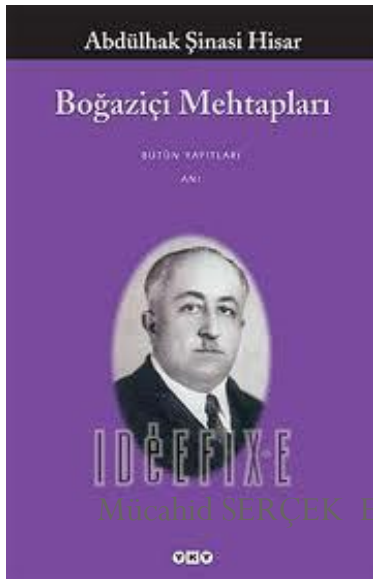

ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR

- İlk romanı "**Fahim Bey ve Biz**" 1942 Cumhuriyet Halk Partisi yarışmasında üçüncülük ödülü aldı. Bu eser eleştirmenler tarafından "akıcı bir dil ve yetkin bir üslupla kaleme alınmış" diye değerlendirildi. Romanlarında Rumelihisarı, Büyükkada, Çamlıca üçgeninde varlıklı, gününü gün eden, sorunsuz insanların yaşamlarını yansıttı. Bu çevrelerin dışındaki yaşamı basit ve aşağı buldu.

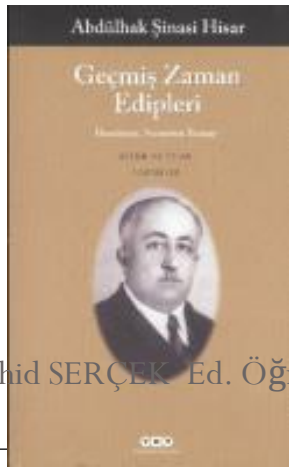
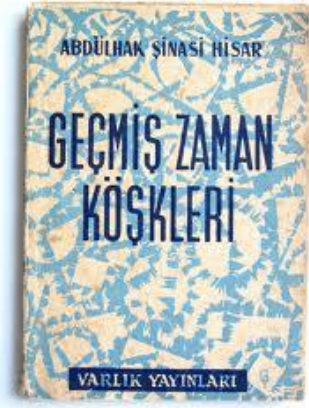

- Fransız edebiyatçılardan etkilendi.
- Kahramanlarının hepsini dengesiz, gariplikleri olan, içine kapanık, başarısız ve hayalleriyle avunan kişiler olarak kurguladı.
- Olaylardan çok kahramanlarının duygu ve düşüncelerine öncelik verdi.
- Şiirsel bir dil ve özgün bir teknik kullandı.

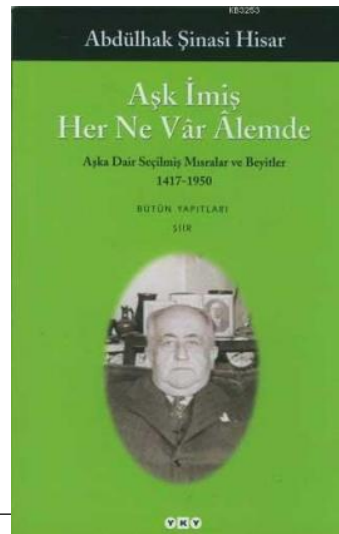

Abdülhak Şinasi Hisar romanında Osmanlı dönemi İstanbulunu canlı bir biçimde anlatmıştır.

- **Roman:**
- Fahim Bey ve Biz,
- Çamlıca'daki Eniştemiz,
- Ali Nizami Bey'in Alafrangalığı ve Şeyhliği
- **Anı Deneme:** Boğaziçi Mehtapları, Boğaziçi Yalıları, Geçmiş Zaman Köşkleri
- **İnceleme:** İstanbul ve Pierre Loti, Yahya Kemal'e Veda, Ahmet Haşim'in Şiiri ve Hayatı
- **Antoloji:** Aşk İmiş Her Ne Var Âlemde, Geçmiş Zaman Fıkraları

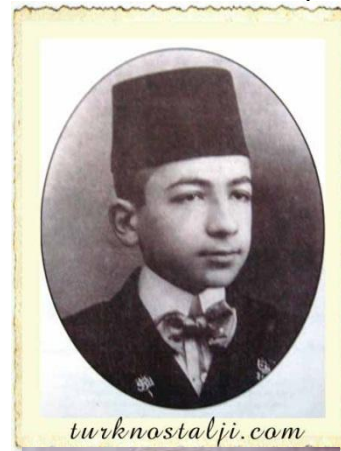

Mücahid SERÇEK Ed. Öğrt. FMEAL

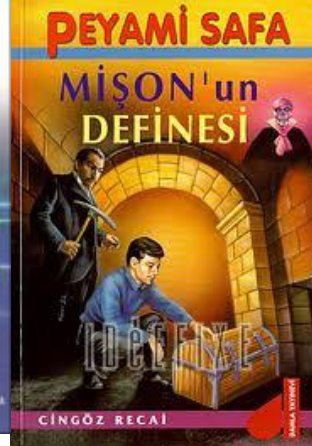

PEYAMI SAFA

- 1899'da İstanbul'da doğdu, 15 Haziran 1961'de İstanbul'da yaşamını yitirdi. Şair İsmail Safa'nın oğludur. Babası Sivas'ta sürgünde yaşamını yitirdi. Yoksulluk ve 9 yaşında yakalandığı kemik veremi nedeniyle düzenli bir eğitim alamadı. Bir yandan çalışırken bir yandan da kendi kendini yetiştirdi.
- 13 yaşında hayata atıldı. Posta Telgraf Nezareti'nde memur olarak çalıştı. 1914-1918 arasında öğretmenlik, 1918-1916 arasında gazetecilik yaptı. Hayatını yazıları ile kazandı.

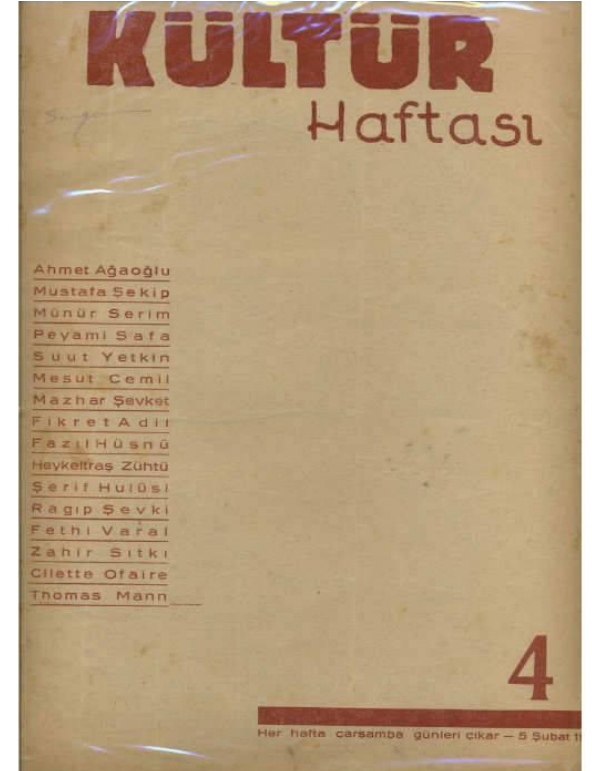
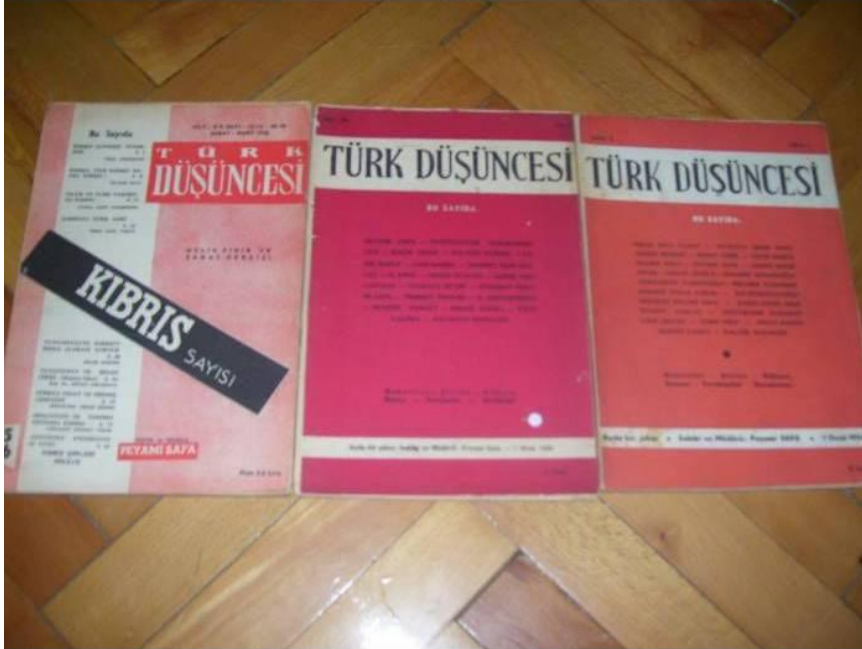

- Babası gibi şair olan amcaları Ahmed Vefa ve Ali Kâmi'nin yönlendirmesiyle edebiyata başladı.
- Kardeşi İlhami ile çıkardığı "**Yirminci Asır**" adlı akşam gazetesinde "**Asrın Hikâyeleri**" başlığıyla yazdığı magazin hikâyeleriyle dikkat çekti.
- Para kaygısıyla yazdığı sıradan yazılarda annesi Server Bedia'nın adından esinlenerek yarattığı "**Server Bedii**" takma adını kullandı.
- Bu isimle kaleme aldığı "**Cingöz Recai**" isimli polisiye dizi romanları büyük ilgi gördü.

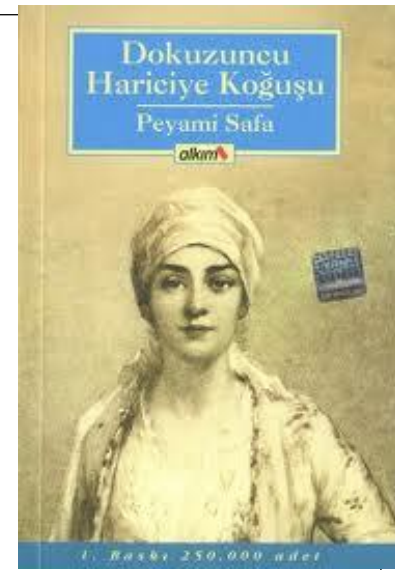

- **Kültür Haftası** (21 sayı, 15 Ocak-3 Haziran 1936) ve **Türk Düşüncesi** (63 sayı, 1953-1960) adlarında iki dergi çıkardı.
- Çok sevdiği oğlu Merve'yi askerlik hizmeti yaparken kaybedince derinden sarsıldı. Bu olaydan birkaç ay sonra İstanbul'da beyin kanaması sonucu yaşamını yitirdi. Edirnekapı'da toprağa verildi.

- İlk döneminde değişik ilgi alanları içinde sol eğilimli siyasal akımlara ilgi gösterdi. 1930'da basılan ve genç bir hastanın psikolojisini yansıtan otobiyografik romanı "**Dokuzuncu Hariciye Koğuşu**"nun ilk baskısını "Nâzım Hikmet"e ithaf etmişti. Ama 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Nazileri savundu.
- Ölümünden bir süre önce metafizik konulara yöneldi. 1949'da yayınlanan son eserlerinden "**Matmazel Noraliya'nın Koltuğu**"nda tıp öğrenimi yaparken bunalıma girerek felsefeye yönelen ve sonuçta mistik dünya görüşünde karar kılan bir gencin öyküsünü anlattı.

Mücahid SERÇEK Ed. Öğrt.

- Sanat, edebiyat, felsefe, psikoloji, sosyoloji gibi değişik alanlarda yazdığı yazılarla çok yönlü bir yazar oldu. 43 yıl hiç durmadan yazdı.
- Edebiyat ve siyaset tartışmalarının hep içinde bulundu. Nâzım Hikmet, Nurullah Ataç, Zekeriya Sertel, Muhsin Ertuğrul, Aziz Nesin'le polemiklere girdi. Ayrıca ders kitapları da yazdı.

**Bir milleti yok etmek isterseniz
askeri istilaya lüzum yoktur;
Tarihini unutturmak, Dilini bozmak,
Dininden soğutmak
ve dolayısıyla manevî değerlerini,
ahlâkını yozlaştırmak kâfidir.**

Peyami Safa

Türk Sanat

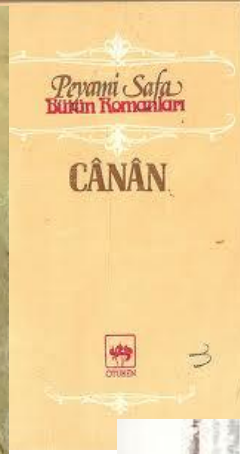

"Yaşlanarak değil,
yaşayarak tecrübe
kazanılır; zaman
insanları değil,
armutları olgunlaştırır."

Peyami Safa

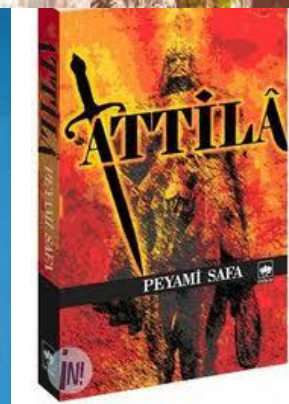
- **Roman:**

Gençliğimiz, Şimşek, Sözde Kızlar, Mahşer, Süngülerin Gölgesinde, Bir Genç Kız Kalbinin Cürmü, Canan, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Fatih-Harbiye, Attila, Bir Akşamdı, Bir Tereddüdün Romanı, Yalnızız, Matmazel Noralya'nın Koltuğu, Biz İnsanlar.

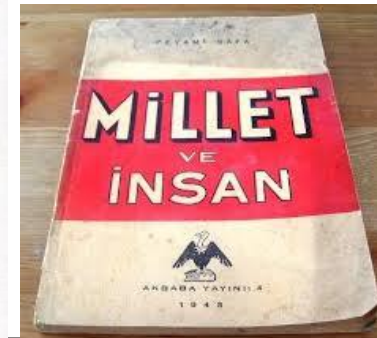
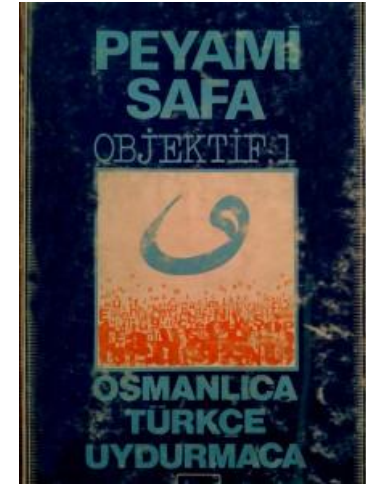
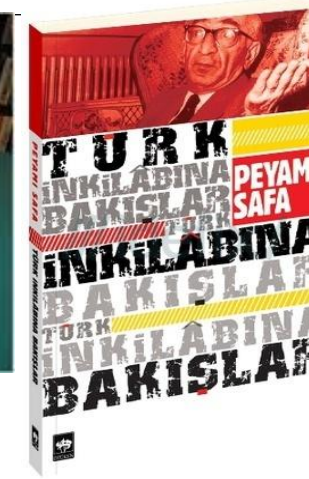

- **Öykü:** Siyah Beyaz Hikâyeler, İstanbul Hikâyeleri, Aşk Oyunları, Karanlıklar Kralı.

- **Oyun:** Gün Doğuyor.

- **İnceleme Deneme:**
- Türk İnkılâbına Bakışlar,
- Millet ve İnsan,
- Doğu-Batı Sentezi,
- Sanat- Edebiyat-Tenkid,
- Osmanlıca-Türkçe- Uydurmaca,
- Din-İnkılâp-İrtica,
- Kadın-Aşk-Aile,
- Yazarlar-Sanatçılar-Meşhurlar,
- Eğitim-Gençlik-Üniversite,
- Nasyonalizm-Sosyalizm-Mistisizm
- 20. Asır- Avrupa ve Biz...

**Yeter ki Hisset;
Hayatın Sana Gülümsediğini Göreceksin.**

Mücahid SERÇEK Ed. Öğrt. FMEAL

